

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Волинський національний університет імені Лесі Українки**  
**Факультет культури і мистецтв**  
**Кафедра образотворчого мистецтва**

**СИЛАБУС**  
**нормативного освітнього компонента**  
**«ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО»**

**підготовки бакалавра**  
**спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**  
**реставрація»**  
**освітньо-професійної програми**  
**«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»**

**Луцьк – 2022**

Силабус освітнього компонента «ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНЕ МИСТЕЦТВО» підготовки бакалавра, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», за освітньою програмою «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

**Розробник:** Каленюк О. М., завідувач кафедри образотворчого мистецтва, кандидат педагогічних наук, доцент

**Погоджено**

Гарант освітньо-професійної програми



Панфілова О. Г.

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва**

Протокол № 2 від 13 вересня 2022 р.

Завідувач кафедри:



Каленюк О. М.

## I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	02 – Культура і мистецтво 023 - Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Нормативна
Кількість годин / кредитів <u>300/ 10</u>		Рік навчання 3
		Семестр 5, 6
		Лекції 18 год.
ІНДЗ: нема	Образотворчестецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Лабораторні 156 год.
		Самостійна робота 116 год.
		Консультації 10 год.
	Бакалавр	Форма контролю: залік, екзамен
Мова навчання: українська		

## II. Інформація про викладача

Науковий ступінь	<b>Каленюк Ольга Миколаївна</b> кандидат педагогічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри образотворчого мистецтва
Контактна інформація	( <a href="mailto:kalenyuk@vnu.edu.ua">kalenyuk@vnu.edu.ua</a> )
Дні занять	( <a href="http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi">http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi</a> )

## III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. В процесі вивчення дисципліни студенти теоретично і практично засвоять основні види народного українського декоративно-прикладного мистецтва, його орнаментальні, колористичні, типологічні особливості, прийоми декорування мистецьких творів ужиткового характеру. Отримають знання про основні мистецькі центри; відомі музеї декоративно-прикладного мистецтва на Україні, колекції творів українського ДПМ у збірках художніх музеїв; відомих майстрів народного та професійного декоративно-прикладного мистецтва. Вмітимуть створювати декоративну композицію з використанням традиційних мотивів; володіти прийомами складання композиції декоративного художнього твору; володіти традиційними оздоблювальними техніками декоративно-прикладного мистецтва та

прийомами декорування мистецьких творів ужиткового характеру, передбачених програмою.

2. Пререквізити. «Україна в європейському, історичному та культурному контекстах», «Історія образотворчого мистецтва», «Теорія кольору», «Орнамент», «Композиція» / Постреквізити «Виробнича практика (переддипломна) «Виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи».

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета дисципліни – формування фахівців, здатних створювати високохудожні оригінальні твори у галузі образотворчого та декоративного мистецтва, проводити інноваційну діяльність на основі національного та зарубіжного досвіду декоративного мистецтва.

Завдання дисципліни – це теоретичне та практичне засвоєння орнаментальних, колористичних, типологічних і технічних особливостей основних традиційних та сучасних видів декоративно-прикладного мистецтва.

4. Результати навчання (компетентності).

***Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:***

**ЗК 2.** Здатність зберігати і примножувати культурно- мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця узагальній системі знань про природу і суспільство.

**ЗК 5.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**ЗК 6.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

**ЗК 9.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

**СК 4.** Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

**СК 5.** Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва та здійснювати творчудіяльність використовуючи власну образно-асоціативну, стилістичну та пластичну мову художнього твору.

**СК 6.** Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

**СК7.** Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

**СК 8.** Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

**СК 9.** Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

***Згідно з вимогами освітньо-професійної програми від студентів очікуються такі програмні результати навчання:***

**ПР 04.** Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням.

**ПР 08.** Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи

морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

**ПР 09.** Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

**ПР 10.** Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

**ПР 11.** Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

**ПР 19.** Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

## 5. Структура навчальної дисципліни.

### *Заліковий кредит №1*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усьо го	у тому числі				*Форма контролю / Бали
		Лек.	Лаб.	Сам.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7
<b>Змістовий модуль I. Основні закономірності та особливості декоративно-ужиткової творчості</b>						
<b>Тема 1.</b> Декоративно-прикладне мистецтво. Вступ.	14	1		12	1	
<b>Тема 2.</b> Провідні художні методи та засоби художньої виразності в народному ДПМ. Орнаментика паперових прикрас.	16	1		14	1	ІРС/20
<b>Тема 3.</b> Монокомпозиція в сучасному декоративному мистецтві.	53	2	40	10	1	
<b>Змістовий модуль II. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за матеріалом. Художня кераміка, скло, метал.</b>						
<b>Тема 4.</b> Українська кераміка.	13	2		10	1	
<b>Тема 5.</b> Художні особливості українського скла.	53	2	40	10	1	ІРС/20
<b>Тема 6.</b> Художня обробка металу на Україні.	13	2		10	1	

Ювелірне мистецтво.						
<b>Разом за модулями</b>	162	10	80	66	6	
<b>Види підсумкових робіт</b>						
Модульна контрольна робота № 1						МКР 30
Модульна контрольна робота № 2						МКР 30
Усього балів						100

### *Заліковий кредит №2*

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				*Форма контролю /Бали
		Лек	Лаб.	Сам.	Конс.	
1	2	3	4	5	6	7
<b>Змістовий модуль III. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою оздоблення. Декорування різними матеріалами.</b>						
<b>Тема 7.</b> Художнє оздоблення яєць на Україні. Писанкарство	49	2	36	10	1	ІРС/5
<b>Тема 8.</b> Писанкарство.	13	2		10	1	ІРС/10
<b>Змістовий модуль IV. Художньо-стилістичні особливості ДПМ за технікою оздоблення. Декоративний розпис тканин.</b>						
<b>Тема 9.</b> Художні тканини. Вибійка – традиційний розпис тканин на Україні.	13	2		10	1	ІРС/5
<b>Тема 10.</b> Техніки художнього розпису тканин.	63	2	40	20	1	ІРС/20
<b>Разом за модулями</b>	138	8	76	50	4	
<b>Види підсумкових робіт</b>						
Модульна контрольна робота №1						МКР/30
Модульна контрольна робота №2						МКР/30
<b>Усього годин/ балів</b>	300	18	156	116	10	100

\* ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента.

\* МКР – модульна контрольна робота.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Для самостійного опрацювання пропонується опрацювання тем відповідно тем змістових модулів.

#### **IV. Політика оцінювання**

##### ***Політика викладача щодо здобувача освіти***

Для успішного засвоєння відповідних фахових компетентностей з даної дисципліни студент-магістр зобов'язаний відвідувати усі аудиторні заняття та виконувати завдання згідно навчального плану. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

##### ***Політика щодо академічної доброчесності.***

Викладання дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Практичні роботи студентів мають бути оригінальними творами власного виконання. Теоретичні відповіді ґрунтуватися на основі власних міркувань та умовиводів. Приклади можливої академічної недоброчесності - творчий або академічний плагіат, відсутність посилань на джерела, списування, необ'єктивне оцінювання. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, повторне виконання завдання відповідної теми).

##### ***Політика щодо дедлайнів та перескладання.***

Поточні роботи оцінюються наприкінці вивчення відповідної теми, кінцевий термін здачі - напередодні модульної контрольної роботи з даного змістового модуля. Студент, який не отримав оцінки за поточні завдання не допускається до складання модульних контрольних робіт. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

#### **V. Підсумковий контроль**

Формою семестрового контролю з дисципліни «Декоративно-прикладне мистецтво» є екзамен ( в 6 семестрі) і залік (5 семестрі) – сумарна оцінка поточного і підсумкового контролю.

Підсумковий контроль здійснюється у формі двох модульних контрольних робіт. Модульні контрольні роботи - це творчі практичні роботи за темами змістових модулів, за кожен з яких здобувач може отримати максимально 30 балів. Термін здачі модульних контрольних робіт оприлюднюється на початку семестру. До здачі підсумкової модульної контрольної роботи допускаються студенти, які здали усі поточні завдання даного змістового модуля. Накопичувальна система балів поточної роботи та модульного контролю сумарно забезпечують виведення підсумкової оцінки за екзамен чи залік (якщо оцінка не менше 60 балів).

У випадку незадовільної підсумкової оцінки у 5 семестрі (менше 60 балів) здобувач складає залік, бали набрані протягом семестру в такому разі анулюються і здобувач складає залік, виконавши певний вид робіт

зазначених нижче.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки у 6 семестрі або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему). В іншому випадку здобувач здає екзамен і бали за модульні контрольні роботи анулюються.

На іспит виносяться основні практичні питання, типові та комплексні задачі (практична робота за варіантами), відповідно тем змістових модулів.

У 5 семестрі формою контролю освітнього компонента «Декоративно-прикладне мистецтво» є залік, оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за накопичувальною системою під час поточного контролю та підсумкового контролю у вигляді модульних контрольних робіт.

### ***Теми для складання форми контролю залік***

#### ***Орієнтовні теми для опрацювання теоретичної частини (30 балів)***

1. Структура видів ДПМ за Я.Фельке, за М.Каганом.
2. Декоративність, ідея та утилітарність як основні форми вираження змісту у творах декоративного мистецтва. Функції ДПМ.
3. Стан сучасного декоративного мистецтва в Україні.
4. Народне, професійне ДПМ та самодіяльна художня творчість.
5. Види орнаментів. Закономірності побудови орнаменту в ДПМ.
6. Умови побудови монокомпозиції в декоративному мистецтві. Способи реалізації домінанти.
7. Аспекти трансформації реалістичних мотивів в декоративні при побудові монокомпозиції.
8. Символіка кольору та знаковість в орнаменті традиційних ремесел і промислів.
9. Мистецтво витинанки. Орнаментика паперових прикрас. Майстри витинанкарства.
10. Художні особливості українського скла XVI – XIX століття. Типологія виробів. Техніки декорування.
11. Художній кришталі. Типологія виробів. Склорізні техніки.
12. Художня обробка металу на Україні. Типологія виробів. Техніки обробки. Відомі сучасні майстри.

#### ***Орієнтовні теми для опрацювання практичної частини (30 балів)***

Виконання в кольорі ескізу декоративного панно в техніці розпису на склі (з використанням класичних і сучасних прийомів виконання (розмір 40X40 см, матеріал - папір, акварель, гуаш, олівці кольорові, маркери, тощо). Час виконання (2 академ. години).

### ***Теми для складання форми контролю екзамен (60 балів.)***

1. Народне мистецтво як джерело духовності. Закономірності розвитку народного мистецтва.
2. Зміст і завдання курсу ДПМ. Структура видів ДПМ за Я.Фельке, за М.Каганом.
3. Регіональні відмінності традиційних ремесел і промислів. Основні мистецькі осередки.
4. Історичні етапи розвитку ДПМ на Україні.



5. Провідні художні методи та засоби художньої виразності в ДПМ.
6. Традиції та інновації у сучасному українському декоративному мистецтві.
7. Декоративність, ідея та утилітарність як основні форми вираження змісту у творах декоративного мистецтва. Функції ДПМ.
8. Народне, професійне ДПМ та самодіяльна художня творчість.
9. Види орнаментів. Закономірності побудови орнаменту в ДПМ.
10. Символіка кольору та знаковість в орнаменті традиційних ремесел і промислів.
11. Умови побудови монокомпозиції в декоративному мистецтві. Способи реалізації домінанти.
12. Аспекти трансформації реалістичних мотивів в декоративні при побудові монокомпозиції.
13. Український народний орнамент. Оберегові властивості та ритуальні функції українського декору.
14. Художнє витинанкарство.
15. Символічне та обрядове значення декорування яєць. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві.
16. Писанкарство. Художні відмінності декорування яєць в різних регіонах України.
17. Писанки Прикарпаття.
18. Техніки художнього оздоблення скляних виробів.
19. Художні особливості українського скла XVI – XIX століття. Типологія виробів. Техніки декорування.
20. Вітражне монументально-декоративне мистецтво XX століття.
21. Класичний та сучасний вітраж.
22. Декоративна пластика художнього скла сучасних майстрів.
23. Ковальське мистецтво на Україні.
24. Техніки ручної художньої обробки металу.
25. Техніка вільного розпису на тканині. Технологія виконання.
26. Холодний батик. Технологічні особливості виконання.
27. Техніка воскового розпису писанок за допомогою писака.
28. Техніка виконання шпилькового розпису.
29. Особливості виконання дряпанки.
30. Декорування тканин у техніці вибійки.
31. Технічні прийоми виконання гарячого батика. Техніка «кракле».
32. Технічні прийоми виконання витинанки. Ажурна, силуетна витинанка.
33. Мистецтво гончарства на Україні. Типологія виробів. Керамічні осередки.
34. Прикметні риси українського художнього фарфору. Типологія форм та принципи декорування.
35. Полістилізм у сучасній професійній кераміці.
36. Кераміка Полтавщини. Опішнянська гончарна пластика.
37. Чорнолощена (димлена) кераміка Поділля. Технологічні особливості.
38. Гуцульська кераміка. Колористичні та декоративні особливості. Відомі майстри.
39. Народна іграшка.
40. Кераміка Київщини. Прикметні ознаки дибинецьких та васильківських гончарних виробів.
41. Писанки Поділля.
42. Писанки Гуцульщини.
43. Писанки Волині та Полісся.
44. Сучасні майстри ДПМ Волині.
45. Ювелірне мистецтво на Україні.
46. Ювелірна справа у XVI – XVII ст.
47. Підлаковий розпис. Петриківський розпис. Творча манера відомих майстрів.
48. Символіка орнаментальних мотивів у писанкарстві.
49. Техніки оздоблення керамічних виробів.

50. Гуцульська кераміка.
51. Кераміка Київщини.
52. Опішнянська гончарна пластика.
53. Творчі пошуки сучасних майстрів писанкарства.
54. Оберегові властивості та ритуальні функції українського декору.
55. Мистецтво кришталю. Склорізні техніки.
56. Техніки ткання та комбінування матеріалів.
57. Тематичні композиції народних тканин ХХ століття.
58. Художньо-промисловий текстиль ХХ століття на Україні.
59. Художні традиції народного ткацтва ХVІІ- ХVІІІ століття.
60. Традиційний розпис тканин на Україні в ХІХ ст. Художня вибійка.

## VІ. Шкала оцінювання

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	відмінне виконання
82-89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75-81	Добре	C	загалом хороша робота
67-74	Задовільно	D	непогано
60-66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1-59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Не зараховано (необхідне перескладання)

--	--

## VI. Рекомендована література

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
2. Вахрамєєва Г. І., Каленюк О. М. Практикум з декоративно-прикладного мистецтва: програма навчальної дисципліни: навч.-метод. видан. Луцьк, Вид-во Поліграфічний центр «Друк Формат», 2017. 24 с.
3. Голубець О. Магія третього виміру. Скульптурна пластика кінця ХІХ – початку ХХІ ст. Львів : Колір ПРО, 2020.
4. Декоративне мистецтво України ХІХ – ХХІ ст.: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст. / [Гол. Ред. Г. Скрипник]. НАН України. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. Київ, 2019. 652 с.
5. Каленюк О. М., Вахрамєєва Г. І. Декоративно-прикладне мистецтво: програма навчальної дисципліни для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр». 2-е вид., перероб. і допов.: навч.-метод. вид. Луцьк, 2017. 22 с.
6. Каленюк О. М. Інтерпретація традиційної української вишивки в сучасному професійному панно. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Серія : мистецтвознавство. Вип. 4 .Київ, 2018. С. 264-269.
7. Каленюк О. М. Художній розпис тканин: методичні рекомендації до курсу: навч.-метод. вид. Луцьк, Вид-во Поліграфічний центр «Друк Формат», 2017. 16 с
8. Кара-Васильєва Т. Чорноморець А. Українська вишивка. Київ: Либідь, 2002. 160 с.
9. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». К.: Либідь, 2005. 280 с.
10. Найден О. Орнамент українського розпису К.: Наукова думка, 1989. 136 с.
11. Никорак О. І. Українська народна тканина ХІХ-ХХ ст.: Типологія, локалізація, художні особливості. Львів, Афіша, 2004. Ч.1. 584 с.
12. Прокопович Т., Каленюк О., Вахрамєєва Г. Основи кольорознавства та декоративно-прикладного мистецтва: навч. посіб. Луцьк: Поліграфічний центр «Друк Формат», ФПО Покора І. О., 2019. 91 с.
13. Пасічний А. М. Образотворче мистецтво. Словник-довідник. Книга – Богдан, 2003. 216 с.
14. Селівачов М. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика. К.: Ред. вісника “АНТ”, 2005. 399 с.

15. Українська вишивка: Альбом /Авт. тексту та упоряд. Т.Кара-Васильєва. К.:Мистецтво, 1993. 264 с.
16. Українські символи / [М. Дмитренко, Л. Іваннікова, Г. Лозко, Я. Музиченко,О.Шалак]. К.: Ред. часопису «Народознавство», 1994. 140 с.
17. Чегусова З. Декоративне мистецтво України ХХ ст. 200 імен : альбом-каталог. Київ : Атлант, 2002.
18. Федорчук О. Українські прикраси з бісеру. Львів: НДІ «Неосфера», 1999. 40 с.
19. Шевченко Є. Українська народна тканина. К.: Артанія, 1999. 416 с.

